

# Donald Tramp yeni hədəfləri açıqladı

## ABŞ-Azərbaycan strateji tərəfdaşlığında yeni səhifə açılacaq

**"Bu gündən etibarən bizim ölkə çiçəklənəcək və dünya boyu yenidən hörmət oluna-caq. Biz hər bir millətin həsəd obyektı olaca-ğıq və başqalarına bizdən sui-istifadə et-məyə imkan verməyəcəyik".**

ABŞ-nin 47-ci prezidenti Donald Tramp andiçmə mə-rasimində gələcək işlərlə bağlı fikirlərini bildirdi və ölkənin əvvəlki hakimiyyətini son 4 ildə səhv qərarlar qəbul etməkdə təqsirləndirdi. "Amerikanın qızıl dövrü indi başla-nır" - deyən Prezident keç-miş siyasi rəqiblərinin ünva-nına tənqidlər səsləndirdi və siyasətdə baş verəcək əsaslı dəyişikliklərin anonsunu verdi.

2600 nəfərin iştirak etdiyi inaqurasiya

İnaqurasiya mərasimi ABŞ-nin paytaxtı Vaşinqton-dakı Kapitolı binasında keçirilib. Tədbirin daha əvvəl Kapitolı binasının qərb həyətin-də keçirilməsi planlaşdırıl-sa da, Vaşinqtonda hökm sürən kəskin soyuq hava şəraiti ilə əlaqədar Kapitolı binasının rotondasında baş tutub.

Andiçmə mərasimi ilə ABŞ-də rəsmi olaraq idarəçilik Bayden administrasiyasın-dan Tramp administrasiyasına keçib.

Mərasimin keçirildiyi Kapitolı binasının rotondasında 800-ə yaxın qonaq iştirak edib. Həmçinin Kapitolinin həyətinə yerləşən müxtəlif binalarda iştirak edən qonaqlarla birlikdə mərasimə 2600-ə yaxın qonaq qatılıb.

Donald Tramp andiçmə mərasimində Avraam Linkoln-un 1861-ci ildə andiçmə zamanı istifadə etdiyi İncildən istifadə edib. Andiçməni ABŞ-nin Baş hakimi Con Roberts qəbul edib.

Andiçmə gerçəkləşdikdən sonra Prezident Co Bayden və vitse-prezident Kamala Harris üçün yolasalma məra-simi keçirilib. Daha sonra Kapitolidəki Prezident otağında Trampın müxtəlif sənədlərə dair ilk imzalama mərasimi olub.

İnaqurasiya mərasimində ABŞ-nin keçmiş prezidentləri Barak Obama, Corc Buş və Bill Klinton da iştirak ediblər. Həmçinin amerikalı milyarderlər Mark Zukerberq, İlon Mask və Ceff Bezos da məra-simi ön sıradan izləyənlər arasında olub.

Trampdan Bayden administrasiyasına ağır ittihamlar

Ötən illər ərzində ABŞ-nin ağır günlər keçirdiyini, iqtisadiyyatının iflic olduğunu, nüfuzunun tamam aşağı düşdüyünü bəyan edən Donald Tramp andiçmə mərasimində bir daha sabiq prezident Co Baydeni ittiham edib. Tramp sələfinin administrasiyasının daxildə adi böhranla ayaqlaşma bilmədiyini və xaricdəki fəlakətli olayların öhdəsindən gələ bilmədiyini bəyan edib.

Əgər son 4 ildə ABŞ-nin yürütdüyü siyasətə diqqət etsək, Donald Trampın fikirlərində həqiqətin olduğunu aydın şəkildə görə bilərik. Səlahiyyətini başa vuran sabiq iqtidar ötən 4 ildə global səviyyədə ölkənin milli maraqlarını və nüfuzunu ciddi şəkildə zədələyib. Postunu tərk edən dövlət katibi Entoni Blinken

son günlərindəki dövlətə və Vaşinqtonun dünyanın müxtəlif bölgələrində maraq və mənafelərinə zərbə vurmaqla, ölkəyə rəhbərliyə başlayacaq Prezident Donald Tramp komandası üçün müxtəlif problemlər yaratmaqla məşğul olub. Son dörd ilin global mənzərəsi bunu deməyə bir daha əsas verir ki, Bayden administrasiyası Yaxın Şərq, Afrika, Latın Amerikas, Avropa - bir sözlə, dünyanın bütün bölgələrində qanlı qarşıdurmaların, üsyanların, qətlamların, milyonlarla insanın qaçqına çevrilməsinin və öz yurd-yuvasından didərgin düşməsinin, bütöv ölkələrin parçalanıb dağılmasının, siyasi və iqtisadi sistemlərinin çökməsinin, onların xalqlarının faciələr yaşamasının səbəbkardır.

Son 30 ildə dünyanın müxtəlif ölkələrində baş verən hakimiyyət çevrilişləri əsasən, ABŞ-nin layihələri əsasında reallaşmış. Belə ölkələrdə Sorosun, USAID-in planları ilə hakimiyyət çevrilişləri həyata keçirilib, vətəndaş qarşıdurması stimullaşdırılır, bütün bunlar nəticə vermədikdə isə birbaşa hərbi təcavüz edilir. Bir müddət əvvəl USAID-in Gürcüstanda hakimiyyət çevrilişinə cəhd göstərməsi bütün dünyaya məlumdur. Amma ABŞ-nin Gürcüstanı qarışdırmaq, onu hərbi əməliyyatlar üçün plasdarma çevirmək, gürcü xalqının fəlakəti üzərində öz siyasi ambisiyalarını reallaşdırmaq planı da iflasa uğradı.

E.Blinkenin Azərbaycanla bağlı riyakarıqları ABŞ-nin ölkəmizin öz haqlı mübarizəsinə olan siyasi mövqeyində daha çox özünü göstərmiş. Ümumiyyətlə, tarixi təcrübə, eləcə də Vətən müharibəsindən sonrakı proseslər Azərbaycan cəmiyyətində ABŞ-lə bağlı konkret rəy formalaşdırıb. Bu da ondan ibarətdir ki, Vaşinqton artıq həllini tapmış Qarabağ məsələsində heç vaxt ədalətli olmayıb. Bu ölkə ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrinə olsa da, problemin ədalətli həllinə heç bir təşəbbüs göstərməyib. Əksinə, ABŞ-nin ortaya qoyduğu mövqe Ermənistanın işğal siyasətinin dəstəklənməsinə xidmət edib.

ABŞ-nin indiki hakimiyyətinin son illərdəki fəaliyyətinə nəzər salanda bunu görmək mümkündür. Sanki onların işi, gücü riyakarcasına Azərbaycanın Cənubi Qafqazda yaratdığı reallıqlara kölgə salmaqdan, Ermənistanın maraqlarını müdafiə etməkdən ibarət olub. ABŞ Nümayəndələr Palatasının keçmiş spikeri Nensi Pelosinin 2022-ci ildə Ermənistan səfərini yada salaqlar. O zaman onun bölgədəki vəziyyəti təhərrif edən açıqlaması göstərdi ki, ABŞ ədaləti müdafiə etməkdən çox uzaqdır.

2023-cü ildə ABŞ Senatının "2023-cü il erməniləri müdafiə aktı"nı qəbul etməsi, bədnam 907-ci düzəlişin icrasını hər il müvəqqəti dayandırmış ABŞ-nin bunu yenidən qüvvədə saxlaması bir daha Bayden və Blinkenin ermənipərəst xislətindən, onların Azərbaycana qarşı olan düşməni münasibətlərindən xəbər verirdi. Bu münasibət

ABŞ-nin milli maraqlarından yox, onların şəxsi niyyətlərindən qaynaqlanırdı.

Yeni siyasi xətt və ya ABŞ böyük dəyişikliklər astanasında

Andiçmə mərasimində səsləndirdiyi fikirlərlə və imzaladığı sənədlərlə Donald Tramp ABŞ-nin yeni siyasi kursunun istiqamətini müəyyənləşdirib. Prezident öncə Ədliyyə Nazirliyindən silah kimi istifadə edilməsinə son qoyulacağını bəyan edib: "Ədalətin tərəzisi balanslaşdırılacaq. Ədliyyə Nazirliyindən və hökumətdən yırtıcı, zorakı və ədalətsiz qaydada silah kimi istifadə edilməsinə son qoyulacaq".

Donald Tramp 47-ci prezident olaraq milli uğur erasının başlanğıcında "arxayın və nikbin" olduğunu bəyan edib. O, ölkənin böyük dəyişikliklər astanasında olduğunu bildirərək Amerikanın firsəti qaçırmayacağına diqqət çəkib.

Prezident Tramp hakimiyyətinin ilk günündə bir neçə fərman verəcəyini elan edərək tarixi fərmanlar imzalayacağını bildirib. "Bu addımlarla biz Amerikanın tam bərpa-sına və sağlam zəkanın inqilabına başlayacağıq", - deyərək bəyan edib.

Mərasimdən sonra o, bir neçə fərman imzalayıb. Onlardan biri Meksika ilə milli sərhəddə fəvqəladə vəziyyətin elan edilməsi, digəri isə ABŞ-nin Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatından çıxması ilə bağlı olub.

Birinci sənədə əsasən D.Tramp administrasiyası ABŞ ordusundan qeyri-qanuni immiqrasiyaya qarşı mübarizədə istifadə etmək, transmilli dəstələrlə və narkotik ticarəti ilə mübarizə aparmaqla, həmçinin qanunsuz miqrantların kütləvi deportasiyasını həyata keçirmək niyyətindədir. Yeni prezident Oval ofisdə eyni zamanda qanuni statusu olmayan miqrantların yeni doğulmuş övladlarına vətəndaşlığın verilməsinin dayandırılmasına dair də fərman imzalayıb.

İkinci sənəd isə ABŞ-nin ÜST-dən imtinasıdır. ABŞ ÜST-ün COVID-19 pandemiyası ilə mübarizəsinin düzgün aparılmamasına etiraz olaraq bu addımı atıb. Əlavə edək ki, Tramp ilk prezidentliyi dövründə, pandemiyanın hökm sürdüyü 2020-ci ildə o, ÜST-dən çıxmaq prosesinə başlamışdı.

Qarşılıqlı inam və etimada əsaslanan ABŞ-Azərbaycan münasibətləri

Ümumiyyətlə, bu gün dünya xalqları ABŞ-yə inanmır və bu ölkəni qarışıqlıq, təcavüz, böhran, faciə, siyasi və iqtisadi kataklizmlər ixrac edən bir mərkəz kimi qiymətləndirirlər.

Bu, Bayden administrasiyasının və E.Blinkenin son 5 ildəki fəaliyyətinin nəticəsidir. Bu fəaliyyət həm Amerika, həm onun dünyada imici üçün çox bəla başa gəlib və iqtidarı qazanmış Donald Trampın işini xeyli ağırlaşdırıb.

Bayden administrasiyası, Blinken tarixdə qalacaqlar. Amma dünyada kaos və anarxiyanın, böhran və siyasi-iqti-

sadi kataklizmlərin, milyonlarla insanın faciəsinin, global diktatın və onun dünya xalqları üçün acı nəticələrinin müəllifləri, riyakarlıq və xəyanət nümunələri kimi...

Donald Trampın yeni məsajları isə onu deməyə əsas verir ki, ABŞ siyasi kursunda dəyişikliklər olacaq. Ağ Evin yeni rəhbərinin dövründə əvvəlki prezidentliyi zamanında olduğu kimi müharibələr alovlanmayacaq, əksinə, onların sayı azalacaq.

Onu da vurğulayaq ki, Donald Trampın əvvəlki hakimiyyəti dövründə ABŞ ilə Azərbaycan arasında münasibətlər fərqli olub. Donald Trampın birinci prezidentlik dövründə Azərbaycan ilə Birləşmiş Ştatlar arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri daha da möhkəmlənib. Bunu ötən ilin noyabr ayının 25-də Prezident İlham Əliyevin seçkilərdə qazandığı qələbə münasibəti ilə Donald Trampa vurduğu telefon zəngi zamanı liderlərin danışığında eşitməmişik. İlham Əliyev seçkilərdə inamlı qələbənin Amerika xalqının Donald Trampın yürütdüyü siyasi xəttə böyük dəstək və etimadının aşkar ifadəsi olduğunu vurğulayaraq qeyd etmişdi ki, Donald Trampın fəaliyyəti dünyada təhlükəsizliyin təmin olunmasında daha da önəmli rol oynayacaq.

Birinci prezidentlik dövründə Azərbaycan ilə Birləşmiş Ştatlar arasında dostluq və əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə Donald Trampın xüsusi diqqət ayırdığını deyən dövlət başçısı ikitərəfli əlaqələrin irəli aparılması üçün birgə söylər göstəriləcəyinə ümidverliyi bildir-mişdi. Prezident Donald Tramp öz növbəsində səmimi təbriklərə görə İlham Əliyevə dərin təşəkkürünü bildirərək ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məqsədilə birgə söylərlə çalışmanın vacibliyini vurğulamışdı.

Yanvarın 21-də Azərbaycan Prezidenti ABŞ-nin 47-ci Prezidenti kimi fəaliyyətə başlaması münasibətilə D.Trampa ünvanladığı məktubda da bir daha əminliyini bildirib ki, onun gələcək fəaliyyəti dünyada sülhün təşviqində, beynəlxalq təhlükəsizliyin gücləndirilməsində önəmli rol oynayacaq. İlham Əliyev ABŞ-nin müttəfiqlərinin enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına xidmət edən, enerji sahəsində xoş əməllərə əsaslanan və möhkəm təməllər üzərində qurulmuş əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirib, ölkəmizin enerji siyasətinə Donald Trampın verdiyi daimi dəstəyi xüsusi vurğulayıb: "İnanıram ki, Sizin yeni prezidentliyiniz dövründə Azərbaycan Respublikası ilə Amerika Birləşmiş Ştatları arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri daha da möhkəmlənəcək və yeni məzmun kəsb edəcəkdir".

Göründüyü kimi, Azərbaycanla ABŞ, İlham Əliyevlə D.Tramp arasında münasibətlər səmimi və sıx xarakter daşıyır. Bütün bunlara əsasən deyər bilərik ki, iki ölkənin liderləri arasında olan səmimi münasibətlər Azərbaycan-ABŞ əməkdaşlığında yeni səhifə açacaq.

**Rəşad BAXŞƏLİYEV,**  
**"Azərbaycan"**